

NÓGRÁDI LAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

PÖLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egyes számok ára: 10 krajczár.

Előfizetési csupán a kiadóhivatalban lehet B. Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

A lap szellemi részére a a nyilvántartó vonatkozó minden közlemények a szerkesztőségbe küldendők.

Hirdetések ára: három hasábszoros petitor 5 kr. — Nagyobb és többszori hirdetések jutányosan csökkenthetők.

Bélyeg minden beutaltatnál 30 kr.

NYILVÁRTARTÓ GARMOND SOR: 20 KR.

Olvasóinkhoz!

A folyó 1893-dik évben lapunk XXI-dik évi folyamát indítjuk meg. Oly hosszú és nagy idő az egy vidéki lap életében, melyből kétségkívül több bizelgő consequentiát lehetne levonni a szerkesztőség és kiadó irányában. A következtetések levonását a melyen tisztelt közönségre bízunk; egyet azonban még sem hallgathatunk el, s ez az, hogy lapunk szerkesztősége jó formán ingyenes munkát teljesít, a kiadó pedig sokszor áldozatok árán tartja fenn a lapot, csupán a közügyek iránti érdeklődés az, mely úgy a szerkesztőt mint a kiadót a sokszor nehéz munka teljesítésére és az áldozat meghozatalára serkenti.

A midőn tehát előfizetésre való felhívásunkat közzetesszük, legyen szabad remélnünk, hogy vármegyénk közönsége feladatunk teljesítésében minket a jövőre nézve támogatni kész leand. — és pedig nagyobb mértékben, mint azt eddig tette. Legyen szabad biznunk abban, hogy előfizetőink a hátralevőket minden törekvéssel szorgalmasan nélkül befizetik a lehetővé teszik nekünk azt, hogy a lap fennmaradása biztosítassék, s ezáltal a vállalat megismertesse, a lap nagyobb terjedelemben és olcsóbb árban megjelenhesse.

Résznélről ígérjük, hogy kitűzött célunkat: általánosságban hazánk, közelebbről vármegyénk jólétének emelését, a szabadelvű baladás igényeinek megfelelően független munkálai, — ezután sem tévesztjük szemünk elől. Hisz szeretettel csüggye mindenen ami magyar, lakodalmas kitartással fogunk küzdeni minden hazafiatlanság ellen. Közelni fogunk a politikai cikkeken kívül a tudomány több ágából ismeretterjesztő, a nevelésügy, nemzetgazdaság, háztartás körébe eső cikkeket, szépirodalmi műveket, vidéki leveleket, az ipar és kereskedelem s gazdaság előmozdítására szolgáló gyakorlati irányú tudnivalókat, helyi és vidéki híreket stb. Azon leszünk, hogy lapunk változatos legyen.

Reméljük ennél fogva, hogy vármegyénk hazafias művelti közönsége méltányolói fogja közérdekű működésünket s nagybecsű pártfogását meg nem vonandja vállalatunktól.

A

„NÓGRÁDI LAPOK“

Előfizetési ára:

Egész évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egy hónapra — frt 50 kr.

Kék László,

Hordóth Dandó,

kiadó és tulajdonosok.

kiadó és szerkesztő.

Fogy a földbirtokos.

„Nemcsak a hazánk zivatara sodorhat el egy nemzetet, van még egy más de dúsított és aljas nemzeti halál is a fős elcsüggyés. Ezzel hasánskat megadni legesetebb kötelességünk.“

J. K. P. P.

A földmivelési minster jelentése, a mely a tavalyinál jobban foglalkozik a mező gazdaságot érintő közgazdasági kérdésekkel, mindjárt az első lapokon egy feletté szomorú jelenség képét tárja elénk, melylyel érdemes külön is foglalkozni.

Ismét fogrott Magyarországon, daczár az abszolút szaporodásnak, a földmiveléssel foglalkozó népesség száma, ami 1870-ben még 4.243.948: 1880-ban 3.659.117 volt: míg 1890-ben 3.551.407-re apad.

Ez a legszomorúbb jelenség, a mit csak közgazdasági életünkön konstatalhatunk.

Akkor, a mikor a magyar lakossága rövid tíz év alatt 1.4 millióval vagyis 10.13%-kal, a városoké 15%-kal, Budapesté 36.43 százalékkal emelkedett, mezőgazdasági népességünk folytonosan

apadóban van. Ez apadás már 1870-től tart s ez időtől 1890-ig 692 ezer emberre tehető, vagyis a csökkenés 16.3 százalék.

Mit jelentenek e számok?

Azt, hogy a mezőgazdaság Magyarországon, a par excellencze földművelő államban szűnik jövedelmezővé lenni, hogy a haza legesetesebb, legjókább eleme, a földmivelő nép elveszti biztos kenyerét, mit a föld adott és húzódik be a városok bűnhődő levegőjébe, vagy ki Amerikába, hol legalább a véletlen morzsán reménye van tovább tengetni életét.

A helyett, hogy a sok parlagon heverő, rendellenl és kihasználathat kezelet területek jobb művelés alá vonatnának, hogy a bel terjesebb gazdasági kultúra minél több munkáskezet foglalkoztatna, abból évről-évre kevesebb jut Magyarország földjének.

Es hora lett az a 692 ezer ember? Talán az iparban, a kereskedelemnél nyert biztosabb, nagyobb keresetet?

Hu állomában ringatózik az, ki ez általánokat hiszi. Hiszen 20 év alatt 1 millió 569 ezer emberrel szaporodott Magyarország lakossága, ez a szaporulat a 692 ezer hiánnyal együtt 2 millió 261 ezer embert tesz ki, komikumnak is sok volna állítani, hogy ez mind az 1870-ik év óta alakult gyárakban stb. nyert foglalkozást.

De igenis a mostoha gazdasági viszonyok, a helytelen gazdasági politika, a minden gazdasági termény értékesítésénél toltogelt közvetítő kereskedelem, az évről-évre jobban szaporodó adó, a gazdasági szakértelem teljes hiánya s az egész ország falusi népességét szaporító vidéki uszora kibuzta a falusi lakosság talpa alól a földet, kidzta a szellőt, napzásmot, kirsiny, de biztos hajlékből: jöttek az elemi csapások, a filoxera, paronospóra, s ma az elpusztult szőlők, még másképp haszonvehető parcellái is parlagon hevernek s rohamosan, feltartóztatlanul szaporodik a tönkrementek száma: a kik rajonként tudnak mind a városok felé, remélre, hogy abban a sok külső csillagásban, bódító mozgalomban jut nekik is egy kis vaczok, egy falat kenyér.

Mi pedig hiszünk a hamis számoknak, és elrakultatva a nagy külföldi államok metropolistól, elég hibásan nemzeti jólétünk hazug jelét fővárosunkból világvárost igyekszünk csinálni és helyes közgazdasági politikát vélünk követni akkor, midőn a legvégsőig megfeszítjük erőnket „nagy városok“ teremtetésére, elfeledre, hogy biztosan csak a gazdag vidék feleslegéből, de nem száraz kenyere s verejtéke árán épülhetnek olyan városok, a melyek fényében egy nemzet igazi élete tükröződik vissza.

A városi élet abnormis fejlődésének szomorú következményeit, mely a vidék lakosságának felszívásában nyilvánul, tagadták minálunk.

Pesszimiztikus nézelnet, tulhajtott agrarizmus rémképének bolygezték mindenütt, ha valaki rá mert mutatni vidéki lakosságunk csökkenésére, a mezőgazdasággal foglalkozók számának apadására, szegényedésére.

Egyszerre táru fel elénk az örvény, mely felé népuiknak önmagunk tereltük. — S az eredmény a valóságban még sokkal szomorúbb lehet. — Mert mi nem adhatunk igazat az országos statisztikai hivatal azon felfogásának, hogy a népszámlálási összeírások télen történvén, a mikor a földmiveléssel foglalkozó napzásmosok nem dolgozhatnak az os termelészél s így más munka után néznek és hogy ez uton közülök sokan kerültek a közönséges napzásmosok rovataba. Ellenkezőleg. Ép azért, mert az összeírás télen történt, a mikor a vidéki lakosságuk az része is, a mely kora tavasztól késő őszig városokban, építkezések és gyáraknál dolgozik, falujába vonul vissza a nélkül, hogy azért mezőgazdasági munkás volna, belekerült ezek rovataba. Ha az összeírások nyáron történnek, még szomorúbb

eredményeket mutatott volna fel a mezőgazdasági munkások száma.

Mert óriási tömegek azok, a melyek az azelőtti gazdasági munkások közül a városok sőt a nagyobb vidéki városok „mob“-ját szaporítják, s az elzúlótt, népriséletét és szokásait leretközött alakokban, a kik a pipczelások, kálvársi pálinkás bódók dohos levegőjével együtt magukba szívák a nagyvárosi proletariátus minden szennyjét, bűnét, alig ismerjük fel a természet gyermekeit, azt az egészséges, józan gondolkodóan mezei munkást, akiben fajunk fennmaradása és szaporodásának oly szép s oly biztos alapját bírtuk.

Ódakön megőlni nem képes, bejött a városba és itt bekövetkezett a munka tulkinálata.

A hivatal városi munkás bérét nyomták le a falusiak, szaporítva ezáltal is a proletariátust, a nyomort. Hallatlan az, hogy tavasszal és ősszel, a mikor vidéken a gazdasági munkás napzámja 50—80 kr., a budapesti donaparti ember bérén csak 10—20 kr-nal magasabb, neha ugyanazért az árért kapni embert, a mennyi kell.

Csak is ez az oka, hogy míg az ország legtöbb részében a gazdasági cselekedések 30—50 százalékkal s a napzám ugyanannyival emelkedett, a kereskedelmi minster jelentésében az iparról kiemelve irhatja azt, hogy „lefolyt éven viszonyai nem változtak.“

Es ezt az elvárosiasodott falusi népet többé soha nem kapjuk vissza, seler ez a kirándorlással, ez a nép eltérés nemcsak a mezőgazdaság, de a nemzetre is mert az az értékesítőből, szokásából kivetkőzött, testileg satnya tömeggel népnek nem nevezhetjük többé, abból lesz csak, amit úgy hívnak, hogy csőcselék.

Es ha mindezekhez hozzá vesszük a kirándorlás óriási emelkedését, ma már nem csak a felvidék és Erdély, de az ország legmagyarabb vidékeiről: a haza egy részének csak tavalyi éhezését; hegyi lakosságunk többségének nyomorult tengődését: csak az elforgatás és az önség helyzetét kibasmáló elvnek zenghetnek dicsimuszorokat gazdasági helyzetünk emelkedéséről, vagyonsodásunkról csak ezek nézhetik tétlen kezekkel a magyar nép, a vidéki lakosság pusztulását és ezzel együtt a folyton növekedő munkahiány miatt is, a földbirtokos osztály mind nyomorultabb helyzetét.

Pedig ezeknek az elemeknek a felemelése, ezeknek a vagyonosodása alapja nemcsak nemzeti, de közgazdasági életünknek is.

Soraink élére a nagy hazafiatl egy mondatot, a melynek igazsága felár az általa hírdelet politikai tanek összegével, irtuk. Nem magas ideák, politikai és közgazdasági eszmék és irányokra tanit, de a hazasnos, szerény, de folytonos és erős munkára, népuik s így a haza érdekében.

Alispáni jelentés.

(A nov. 30-ki közgyűlés alkalmából.)

(Polystatis).

A Losonc-Fülek-beresi th. körzti Hevesvármegye és Fülek község körzti levő szakasza 1891. ében közraki katonai tisztelt által bejárta s azában levő útrész állapota ellen több rendbeli nehermetleny emeltetett, miből kifolyólag a kereskedelemügyi minster rendeltetileg felbirta a vármegye közigazgatási bizottságát, miszerint a szóban levő nehermetleny megvántatása tekintetében az egyidejűleg érkeített kir. építészeti hivatal, által be-terjesztendő javaslatoz alapján intézkedjék.

Ezen magas minsteri rendelet folytán, illetve a kir. építészeti hivatal által-tett javaslatoz alapján a Losonc-Fülek-beresi th. körzti állapota ellen emelt katonai nehermetleny, amennyiben ezek beismarott útrészek ki-timistatásra, valamint kijárt útpadkák feltöltésére vonatkoznak, megvántaték illetve a kifogásolt beismarott útrészek kiássa és kijárt útpadkák feltöltése az 1892. évi közuti költségelőirányzatnál előrt megvárakítások terhére 1165 frt 15 kr. erejéig házi beüzemléssel engedélyeztetvén, a szóban levő árok ásásai és útpadka emelési munka fo-

köztársasági szempontból szükséges a műveléken létrejövő erők véderőből fogva szolgálni. 1886-ban 3 nagy jutalmat (1000, 800 és 500) frank aranyban és 3 elismerő jutalmat (400, 200 és 100) frank aranyban tűzött ki, oly kikötéssel, hogy a jutalmak a ministerium kebelében alakult bizottság által azon pályázóknak fognak odaítélteni, kiknek erőltetési és művelési legjobb állapotban találhatók.

Az ekkor kitűzött jutalmak 1891-ben kerültek kiosztásra, a midőn is az 1-50 nagy jutalmat Kisterenne község volt urbíresei, a második nagy jutalmat pedig a gróf Zichy család seniorális uradalma nyerte el.

Az 1887. ében kitűzött jutalmak kiosztása fölött decc. hó 11-én döntött a Nagyméltósági földművelésügyi min. kir. Ministerium a szász örömmel értesültünk arról hogy Nógrádvármegye ezáltal is két jutalomdíjjal szerepel, amennyiben gróf Pejasevich Arthur karacskeszti uradalma a 2-ik nagy jutalmat, Vízvási község volt urbíresei pedig a 2-ik elismerő jutalmat nyerték el.

Köztársasági életünk fejlődésének oly fontos mozzanata ez, melynek szívből fogunk örülni mindazok, a kik Nógrádvármegye gazdasági viszonyait ismerik s általunk volt meggyőződhetni a köznépi tudomány részénél még most is tapasztalható azon közöny és nembarátság, melynek befolyása alatt egyik községi képviselő — midőn őt a legelőterületek pusztulására és annak okaira figyelmelttem — ekkép argumentált: „Kutyának nőjön u ő, ha a lóram megdögölt!”

Reméljük azonban, hogy ez újabb kitüntetések valóban meg is lesz az a hatás, a mely annak fönteműzött képei, hogy t. i. buzgalmasul fog szorgalmi azoknak, kik még most is szeszbeugrott kutyákkal nézik a kopár területek folytonos terjedését és nem fogják fel, vagy nem akarják felfogni a vészeli nagyságát, mely a legelőterületek teljes elpusztulásával fenyeget.

Végül még csak azt akarom megjegyezni, hogy a folyó ében az eddigi 6 jutalomdíj helyett már 12 jutalomdíjra (3000 frank értékben) lett a szokásos feltételek mellett pályázat birtok.

Kondor Vilmos,
a kir. főbíró.

A N.-V. Múzeum gyarapodása.

Pajor István úr kir. Landos jubilaris jeles órák. ki egyik legféltettebb kincsét a szeretet adományozta jubileumi méltóság bilikőjébe is a múzeumnak adományozandja, az alkalommal Polay Arnold Nagyraván nevű püspök 1888. évi képet s Tuleki Sándor gróf királyi házasi azon arcképet és magyar tanulói levelet, melyet Pajor egy munkájának mellékletéül küldött és intézett P.-hoz, továbbá:

Dr. Hermann Károly úr megyei főszámszervő különben maga is régiséggyűjtő egy kivételes bérlet, egy régi sarkantyút (szandi leletek, egy korhás pisztolyt és török nyilat), (bujéki lelet) egy régi vágóeszköz (vágó); Niklós László úr ipolygyűjti birtokos egy kiselb urnát, egy szép márv. régi s könyvtárra díszhajtható A. B. betűkkel ellátott pléhlámpát és egy kökét;

Sztyázyi Antalné urnó Kosuth Lajos 1848. decs. 22-iki Magyarország népeiből intézett felhívását s a „Közöny” 1849. április 10 és 18-iki számát;

Sommer Károlyné urnó Hadrian eszák egázen ép exatst érmét, 1099-ből exatst posturát s l. Lipót 1701. évi kis exatst;

Blau Bólog úr egy szerb ót parát s 1850. évi

exatst s krost;

Galgóczy László úr p.-lőrnczi urad. ismét egy bajor exatst l krost;

Folkusházy Károly úr Vachot Sándor költőnk 1854. évi levelet;

Csernoch Ferencz múzeumi szolga 1891 évi bajor l pfenninget 1704. évi libertást és 1795-ből egy exatst 12-est;

Blazsek József tanuló orosz s kopeket s egy olvasó érmét;

Blazsek Ferencz főgymnázium tanuló II. Kohary István herczeg meghívottjának 1712. évi latin szövegű érdekes levelet;

Heitschwer János úr, Balassa Sándor hárs 1827. évi engedély levelet;

Jessenky Kálmán úr Katengam főgyűjteményi theológus, ki német lelkölét ösztönöztetve múzeumunk eszméjét társai közt is terjeszté egy régi planetáriumot; Zemplén József polg. isk. tanuló egy frangia búrélyt;

Blazsek Ferencz úrnak az 1885. évi országos kiállítás s igen szép kivitelű fényképét;

Debrecezeni Márton úr polg. isk. tanár egy FF. betűs 3 pfenninget s III. Zsigmond lengyel király exatst garasának egy hamisítványát;

Dr. Gerő Mór úr egy 1705. évi magy. ritka huszást; Turdóczy Sándor úr 1842. évi szász fél neu gschent, s egy más régi pénzt;

Ticsinsky József úr városi jegyző 1816. évi l krt; Kohn Miklós polg. isk. tanuló s Felsegeik koronázsi jubileumok függő érmét adományozta.

Minderekként a t. adományozók fogadják a könnövelődés, nevében az elismerést.

Wagner István,
a igazgató.

Hírek és különfélek.

Hymen. Reinhardt József Köves-Kálai gyógyszerész január hó 4-én jegyezté el Nádasy Gizella kiasz-szont, öz. Frenyo Nándorné szül. Geduly Vilma mivelt lelkölét kedves unokáját Szentpéteren.

Tűzoltó bál. Carnava herczeg 6 fensége a tűzoltó bállal közölt be hozzáik f. hó 21-én. Midőn ezen mulatságra felbirjuk városunk és vidékenek közönségét, egyszersmind felkerjük különösen városunk t. hölgyeit: tekintve azt, hogy ezen táncmulatság tombolával lesz egybekötve, tombola tárgyakat alakozni s ezen tárgyakat folyó hó 18-ig Manócsy Alajosné öngyűjtemény jutalmait szíveskedjenek. Reméljük, hogy ezen mulatság ez előző évekkel sikerben felöllogia mulni, mivel egyrészt az ő. t. egytel parancsnokhoz mindent elkötvet a bál sikere érdekében, másrészt a közönség körében ezen igazán humanus egytel iránt az érdeklődés magas fokoz áll.

Balassa-Gyarmat város képviselőtestülete közgyűlése, melyről lapunk utolsó számában röviden már megemlékeztünk, a községi iskolázás tagjaiul körteköz érdemes polgárokat rákötötték meg: Aninger László, Baintner Ottó, Balás József, Elfer Ede, id. Farkas Ferencz, dr. Feleli Ferencz, Felsenburg Tivadar, Gardik Lajos, Horváth Danó, Kövy Tivadar, Manócsy Alajos, Reményi Károly, Selmezy Sándor, Salágyi Mór, Ticsinsky József, Ujhelyi Boldizsár és Vannay Ignác; továbbá hírtalál tagjai az iskolázásnak a 4 felekezeti lelkész, és a tanító testület által kibeöltött kikötött tanterfiek. A képviselőtestület nem hagyta jóvá a népbérlétronatokat újabb árverés eredményét sem, melyszert mint legközelebb (670 frtot) igérő Schwarz Ignác

jelentkezett. dr. figyelembe vette az önk. tűzoltó egytelnek Sztranyavsky Giza és társai által magukra tett azon kérvényét, hogy hasonló évi hasznok fejében a relet őt s bajlándok hat évre bérbe vonni. Ezerint a szerződés velük lesz megkötendő. — A szepetési díjak szedési jogát 327 értet csupán egy évre adta ki János Adolf és hának a képviselőtestület, illetőleg az árverési jogszereleményt ily változtatással hagyta jóvá, egyszersmind bizottságot bötött ki, mely a jogokat kézzel kezeselet tanulmányozva javaslatot terjeszt az képviselőtestület elé. A pórtegődör tisztítása s a gyepmesteri díjak megaleltására vonatkozó, törvényhatóságilag jóváhagyott szabályrendelet kibirtatott. Végül a város terhelő s föltűrtigati számlák utalványozás lett megállapítva, a elköltő városból boldog újév bránálásáért be a közgyűlés.

A b.-gyarmati önk. tűzoltó egytel s hó 21-én a Balassa rendező emeleti termében — felszerelési gyarapítása céljából tombolával öszekötött márkörök táncmulatságot rendez. A meghírók gr. Forgách Antal főparancsnok neve alatt e bétlen borádlástak ki. Az l frtos jegyek elárasítása körül is nagy buzgalmas fejtenek ki, s remélhet, hogy azokat egy háttalajdonos sem utasítja vissza, mert a pártól háttalajdonos tagokon kívül csak most van alkalomuk lerővni a tűzoltó intézmény iránti kötelezettséget. A bál, már előre jóslatjuk, igen élénk lesz s városunk színe jára fog azon résztvevői.

Megerősítés. Az igazságügyi miniszter Sárközy Zoltán terekei-járásbíróági ideiglenesen alkalmazott inokot ezen állásban megerősítette.

Szűrkök. Ez idén és pedig a farsang alatt fogják megújíti az ottani Kaszibó 25 évi föntállásának jubileumát.

Az előirt adó. A vármegyében általában mindenütt, de különösen b.-gyarmaton nagy erőfeszítések tetettek a pénzügyi község által, hogy az előirt évi adót mindenáron behajtsák. Egész reméltem volt b.-gyarmaton, kimeletlenül erequaltak személyi válogatás nélkül mindenütt, a hol csak lehetett, s csak akkor szüntettek be az eljárást, amikor már az előirt adó teljesen befolyt. Ezen razziaok a jövőben azon következménye lehet, hogy a nép hozzácsókik az adó pontos fizetésére, — ha — tetheti. Hja: az adót és a bálit egy polgár sem kerülheti ki!

Halálozások. Moravsek Andras szendebelyi plébános deczember 24-én élté 47-ik ében, alidőz pap-sága 22-ik ében elhunyt. A szendebelyi plébánia vezetéseir ideiglenesen Niederman Márton karkáplán bízott. meg. — Záhócsek Keresztes vámosbírói ügyvéd a volt 48-iki honvéd vámosbírókán 72 éves korában meghalt. — Námér Ferencz né b.-gyarmaton 80 éves korában január 3-án hosszú öregség után kiservevett.

A községgyűlési bizottság havi ülést jan. hó 10-én fogja megtartani.

Újvi főútleletek. Újvi napján a vármegyei tisztikar üresben az alispán meleg hangú távirattal üdvözölte gr. Degenfeld Lajos főispánunk önelőrságát, aki az üdvözlést szintén távirati úton kördönte meg. — Az alispánunk reggeli 9 órákor tiszteltet a vármegyei tisztikar, s az üdvözlő beszédet Nagy Mihály tb. főjegyző tartotta, miután Tihanyi Ferencz az újvi üdvözlés körbejött betegsége miatt meg nem jelenhetett. Nagy Mihály szép és aligondolt beszéddel üdvözölte a szeretett alispánt, aki meghatva kördönte meg a tisztikarunk iránta táplált bizalmát és szeretetét. — Az alispánunk Reményi Károly vezetése alatt a b.-gyarmati előjárás is testő, leltileg tiszteltet. — Kray István törvénybíró el

Oregnál egészen magamra maradván áldozati tűzet a nagy Septentriónak. E rettenő viharban azt is kivételnek tartottam. S valóban mikor már javában égett e szent tűz, hallottam, hogy a mélységben a szellemek mint csörműpölnék a kincsesel s mind hozták azt feljebb, és feljebb. Már csak egy pillanat bírányolt s a kincs lábamnál betört. Ekkor jött az ar s Septentrio o bíratlan beavatkozás felháborodva, villámmal sújtá a tiszteletré gyújtott tűzet s a kincs 300 öllet szállott alább, mint a meddig eszlett volt.

Híába mutatta az erődsé kilőtt fegyverét, hiába mondogatta, hogy ő lőt a tűzbe, mint nem őt az semmit. János maradt a régi János, a táltos.

Az erődsé midőn minden újra meg újra kezdett kijózanító szavat kárba vesztetnek látta s midőn már erősen fűtött is, egy kis pihenőre, bábába hívta Jánost.

Itt a meglelt őt fűradalmat az átfűzés édes álmat esaltak az erődsé pilláira, míg János, alig néhány óra nyugvedt pihenve még „kányá rikkantás” előtt hagyta el az erődsé lakot.

Mánap a nap ragyogó fényben mosolygott át a Szanda hegye két orma között pihenő nyergem. A felhőknek semmi nyom, elvették azok szépen u „hadak útján” s utánunk iramodott ostonk a nagy szél is. Az erődsé kipihenve ekkorra az ő fűradalmait, szűtnéni indult erődjébe.

Oh az erődsé, nagy reggelre kelte vajmi szép. A harmat gyűmantszemecskéket ott ragyog a milliórd levelein, minden bokorhól madaral udvázol s a nagyserén pompában e felelekmény esiergése közt az őltit légtengerben, a fák dás lombjai között, búvárlat jütnek teled a nap. Nagyvárosi márvány-arcok rózsapirt himezu arvasitokra ide jöljetek.

Hegy, völgy sorrendben váltja fel egymást s az erődsé lassú, de biztos léptekkel csak halad tovább, már elhagyja Hollósfeket, Poltány keresztjét, Fákó Pál bíró uram köze is már hála meggett, végre az Öltárkövekhez — hol hajdan fővallunk papjai áldotak a Hadurak — ér. Eddig s ne tovább, itt az ő erődséének a vége.

De mi az? A közelben egy hosszú sóhaj, majd nyögések tompa zaja őt meg fűlét. — Ah! itt a far-

kasverem, bizonyára itt meg fogta magát valami? Igaza volt!

Erődséünk henéz az úregbe, s egy emberi alakot lát ott mintegy gombolyagba gyűrva.

Ki vagy — a kérdés — én a felelet.

János az lstenért maga? Igen én vagyok, szabadjton ki, mert azonnal meghalok.

Nagy erődsé után erődséünk kiszabadítja Jánost, ki midőn a „Molitorisz, Insultorisz, s ezek között a legjobb a silitorisz”-ból bekebelezett egy adagot az erődsé kérdésre elmondja, hogy Septentrio szellemének kibékítésére vérfűret keresni, hagyta el az erődsé lakot. A vérfű, e minden lakat lefűnyitáshoz alkalmas búvós kulcs. csak ott található, hol az ember után búvott betört lakotok önmaguktól nyitnak fel.

János is húzótt maga után egytel lakot s az egyik épen itt nyitott fel, hol elvesztette lábát alatt a talajt.

Jánosunk vén esztéjait alaposan megropogtatta a Jerushás s így hasztalan volt lábra állítása, azért erődséünk egy keres kenyérről látta el s inult Jeno felé, haza szállított kocsiról.

A nap már rég délre járt s Jeno semmi sem csillapíthatja a kedélyeket, mert a falu éber őre János a táltos, nincs sehol. Már is kedvesek granzakodni Nógrád mezővárosra, hogy éjeli öröklet talán-e fogta el; mert csak a közel múlt napokban is Jánosnak, hogy Nógrádnak legyen ezentul strázslója egy fejleés esztéjával igérték tui Jénót.

Már későn az a visszahozó küldöttség indult, mert János nélkül, ki éjeli őrségén kívül, mindig eltalálta mint akar a tiszteleter ur, ha Csertán felé oda, miért szomorú a rektor, ha börtjök a prabendját, miért vig a kórtor, ha a nógrádi esperestől kapott levelet, miért örölnék a zsidót aratók, miért szaladgálnak a jégerek, ha két vékony, de végtelennek látszó hosszú vonalpar fut át a friss havon az erődséi egész Váczig.

Azonfelől az „Hallja minden hának ura, tizet őltit már az óra” nótáját egy kor daczára oly „ékven” dalolta el estélként, hogy arra a vén Singer Nándor is becsapta a thalmudot, no meg táltos is volt az lsten adta, ugyan mely érdemes falunak van táltos baktore?

De a nógrádiak iránt fellebbant düh társ csakhamar részétté vált, midőn a faluba beérkezett erődséől meghallották a stomori valót.

Igazán, be szerencsétlen is ez a mi táltosunk mondogatták az anyókák. Már születésénél „megesett a baj”. Hat foggal született az lsten adta s meggyógyulték szerencsét a többi táltosok. Mert a táltosok közt is dől az irgység, mint hajdan a csehbéli mesterek közt.

He is koptogattak „lilt tisztelettel” az újzsidóknál s ödrözöltek mint a leghatalmasabb táltosok egyköt. Aztán a hat foggal született táltos vette kezébe s szűrvétlen gyorsasággal az egyik fogát kivette s így met ez régig egész az egy fogú táltosig, s ha lenne fogatlan táltos is, bizonyára ez már az egész fűt ritte volna el, de így az egyfogú táltosnak jutott a szerencse, hogy a megtáltosatlantott táltost, az anyja mellé le tegye.

Ez időlől többé nem is volt szerencsése a táltos ereje. Ime most is Septentrio kincse helyett legűlti mellette a „haragos lsten nyila”, a vérfű felülése helyett az ördög ketrecébe került jaj, jaj mi körethabókik meg.

Oreg este lett, mire Jánosunkat a faluba hozták, s két hónap mult a semmiségbe, míg kórgrából felépült, mondogatta is, hogy elégeti a hat foga aró nála fejezett táltos esztét, mert Septentrio gámszer, ki századok előtt csak a szegény emberek felvívésére felakodott „az árnyék valagra”.

S Jánosunk betartotta szavát. Igaz a kövret nem égette el, mert mégis csak hat foga veszett ére. Aztán ki is járt ő néha-néha a Kámer hegyére, mert hátha Septentrio mégis becsölés ember volt? Egyszer is ott lesde, hogy hozák-e már a szellemek s nagy kincset, mikor a tavolbaj fel-fel csak nobány helyen amolyan kócsk láng, majd egy helyen őszre folyik majd szét válik több kis láng.

Ekkor térdre ereszkedik Jánosunk s egész lelke fájdalommal mondja: ott ég Septentrio kincse, mégis csak lump vagy te Septentrio engem bítegetél, eddig s most ott azokat északkeleten eszöl meg.

A fűr, mit Jánosunk látott, félkény menet a őrdöm társak voltak, mit Balassa-Gyarmat lelkölét kördönsége a plénai hős tiszteletré tartott és gyújtott.

